



گزارش جلسه کارگروه تخصصی کارشناسی دبیرخانه شورای گفت و گوی استان خراسان رضوی	
<p><b>عنوان جلسه:</b> چهلمین جلسه دبیرخانه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان خراسان رضوی</p> <p><b>جمع بندی نهایی راهکارهای ارائه شده پیرامون الزامات کشت فراسرزمینی در کشور افغانستان</b></p>	
روز: سه شنبه	تاریخ: ۱۴۰۳/۰۸/۱۵
<p><b>حاضرین در جلسه:</b></p> <p>دفتر هماهنگی امور سرمایه گذاری و اشتغال استانداری خراسان رضوی، سازمان جهاد کشاورزی خراسان رضوی، اداره کل امور اقتصادی و دارایی خراسان رضوی، سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان، اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان خراسان رضوی، نمایندگی وزارت امور خارجه در شمال و شرق کشور، کمیسیون هماهنگی بانکها، رئیس گروه بازرسی و نظارت بانک مرکزی در شرق کشور، کمیسیون کشاورزی، امور دام و طیور و صنایع وابسته اتاق، اتاق مشترک بازرگانی ایران و افغانستان، صندوق حمایت از توسعه بخش کشاورزی خراسان رضوی، نظام صنفی کشاورزی و منابع طبیعی خراسان رضوی، خانه هم افزایی انرژی و آب استان.</p> <p><b>غائبین در جلسه:</b></p> <p>کمیسیون آب و محیط زیست اتاق.</p>	
<p><b>دستور جلسه:</b></p> <p>جمع بندی نهایی راهکارهای ارائه شده پیرامون الزامات کشت فراسرزمینی در کشور افغانستان برای ارائه در جلسه اصلی شورای گفت و گو به ریاست استاندار محترم (فایل های پیوست شامل گزارش کارشناسی دبیرخانه و فرایند اقدامات انجام شده تاکنون، آیین نامه کشت فراسرزمینی).</p>	
<p><b>دستور کار :</b> جمع بندی نهایی راهکارهای ارائه شده پیرامون الزامات کشت فراسرزمینی در کشور افغانستان برای ارائه در جلسه اصلی شورای گفت و گو به ریاست استاندار محترم .</p> <p>چهلمین جلسه دبیرخانه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان با دستور کار بررسی و جمع بندی نهایی راهکارهای ارائه شده پیرامون الزامات کشت فراسرزمینی در کشور افغانستان جهت ارائه به جلسه اصلی شورای گفت و گو برگزار شد.</p> <p>«علی اکبر لبافی»، رئیس این دبیرخانه در ابتدای این نشست اظهار کرد: چالش های آبی خراسان رضوی و خصوصاً مشهد ایجاب می کند که از تمام ظرفیت ها به منظور حل بحران در این زمینه استفاده کنیم. بر اساس اعلام شرکت آب منطقه ای، علی رغم اینکه ۷ درصد مساحت و ۸ درصد جمعیت کشور در این استان وجود دارد، ۱.۸ درصد اعتبارات آب کشور به خراسان رضوی تخصیص داده شده است</p> <p>وی در خصوص کشت فراسرزمینی به عنوان یکی از راهکارهای موجود در وضعیت آبی استان افزود: بحث کشت فراسرزمینی یک مصوبه دولت دارد و دستگاه های مختلف از جمله جهاد کشاورزی، وزارت امور خارجه، وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و بانک مرکزی تکالیفی در این زمینه دارند و بر اساس ماده ۲ آیین نامه کشت فراسرزمینی، وزارت جهاد کشاورزی مامور و مکلف به اجرای این پروژه است.</p>	



وی با اشاره به نشست این دبیرخانه با صاحب نظران و خبرگان بخش های خصوصی، دولتی و تعاونی استان، در خصوص چالش های حوزه آب خاطر نشان ساخت: این چالش ها در قالب یک بسته ۱۳ بندی گردآوری و برای بررسی و تصویب در نشست شورا با حضور استاندار خراسان رضوی آماده سازی شده است.

وی تاکید کرد در این مورد تصمیم سازی ها و توافقاتی انجام شد که پیشنهاد سند سازگاری آب یکی از مهمترین این پیشنهادات بود که در دانشگاه فردوسی و توسط دکتر داوری هم اقدامات خوبی در این مورد انجام شده بود.

وی گفت: به طور کلی این پروژه حدود ۷ دستگاه متولی داشت و متولی هر دستگاه وظایف و ماموریت هایی داشتند که وظایف و ماموریت ها متوقف شده و معلق مانده بود.

وی افزود: به طور کلی در این مورد مطالعاتی انجام شده و پیشنهاداتی ارائه شده بود که یک جمع بندی برگرفته از نظر نهادهای مردمی، بخش خصوصی و بخش تعاونی و همچنین کمیسیون های اتاق و دانشگاهیان داشتیم که بر اساس این پیشنهادات و نظر سنجی ها برنامه محلی و منطقه ای تهیه گردید.

وی در مورد موضوع جلسه نیز بیان کرد: موضوع کشت فرا سرزمینی آیین نامه دولتی دارد و تکالیفی نیز در این زمینه به عهده دستگاه های مربوطه گذاشته شده است. در ماده ۲ این آیین نامه وزارت جهاد کشاورزی با همکاری وزارتخانه های امور خارجه و امور اقتصادی و دارایی و سایر دستگاه های ذیربط مکلف به انجام این پروژه گردیده است.

رییس دبیرخانه شورای گفت و گوی استان در ادامه شرح وظایف دستگاهها و سازمان ها در مورد پروژه کشت فراسرزمینی نیز گفت: تفاهمنامه های دوجانبه، حمایت های حقوقی و قانونی جمع آوری اطلاعات لازم و کشورهای هدف جزو تکالیف وزارت امور خارجه است که در این آیین نامه به آن پرداخته شده است.

در ادامه «سعید ناصری»، نماینده دفتر نمایندگی وزارت امور خارجه در شمال شرق کشور بیان کرد: در خصوص کشورهای همسایه محدودیت هایی وجود دارد که می بایست مدنظر قرار گیرد.

سپس «علی اصغر پادارلو»، مسئول کشت فراسرزمینی سازمان جهاد کشاورزی استان خاطر نشان کرد: جهت روان تر شدن سرمایه گذاری در کشت فراسرزمینی، اساسنامه کشت فراسرزمینی استان تهیه شد که قرار است آن را پیگیری کنیم. باید یک کنسرسیوم یا انجمن در رابطه با کشت فراسرزمینی وجود داشته باشد تا بخش خصوصی بتواند در این حوزه فعالیت کند. یکی از اقدامات ما شناسایی سرمایه گذاران بوده که در حال انجام آن هستیم.

وی افزود: انتظار ما از نمایندگی وزارت امور خارجه در شمال شرق این است که سیمای کشاورزی و فرهنگی کشورهای همسایه را به ما بدهد.

وی افزود کارشناسان ما آماده سنجش و شناسایی " فرصت های سرمایه گذاری " در کشور افغانستان هستند. وی پیشنهاد کرد استان خراسان به عنوان استان معین در ارتباط با کشورهای دیگر به منظور شناسایی فرصت های صنعتی و سرمایه گذاری انتخاب گردد. وی یکی از موانع مهم سرمایه گذاری در استان را "موقوفات" اعلام کرد که سرمایه گذاری در استان را با کندی مواجه کرده است.



«محمود سیادت»، رئیس اتاق مشترک ایران و افغانستان در بخشی از این جلسه عنوان کرد: شاید تنها جایی که کشت فراسرزمینی مفهوم پیدا کند، کشورهای همسایه است؛ زیرا بعد مسافت وجود ندارد. برعکس ما، ازبکستان در این زمینه هوشمندانه عمل کرده و اقدامات و قراردادهای مشترکی بین افغانستان و ازبکستان منعقد شده و در حال حاضر ازبکستان به عنوان یکی از اصلی ترین طرف های تجاری افغانستان است.

وی افزود: دولت در مورد کلیت کشت فرا سرزمینی تصمیم گیری درستی انجام نداده است برداشت های مختلفی در این مورد هست. مثلا در قزاقستان کسی گندم می کارد می گوئیم کشت فرا سرزمینی انجام شده است حالا چه از قزاقستان خرید انجام شود چه ایران چه فرقی می کند وقتی که در قزاقستان دارد کشت می شود.

سیادت خاطر نشان کرد: جایی که کشت فرا سرزمینی مفهوم پیدا می کند همسایگان ایران هستند چون آب و کارگر ارزان دارند، همچنین بعد مسافت ندارند و ما می توانیم از امتیازات آن کشورها استفاده کنیم.

سیادت با اشاره به اینکه امنیت پایدار در افغانستان برقرار شده است گفت کشورهای دیگر طرح های بسیار گسترده از کارخانجات صنایع تبدیلی گرفته تا کشت انواع محصولات گلخانه و غیره و حتی دانشگاه در این کشور در حال انجام دارند و با اینکه دولت افغانستان به ما اعلام کرده است تمایل دارد طرح های مشترک با ما اجرا کند آنطور که باید به این مهم نپرداخته ایم.

وی گفت: در جلسه ای که با وزیر مالدار و زراعت افغانستان داشتم وی به من قول داد که در هیئت دولت بحث اجازه صدور وام زنده را پیگیری کند که این کشور در این مورد ظرفیت بسیار خوبی را دارا می باشد.

رئیس اتاق مشترک ایران و افغانستان افزود: امنیتی که در کشور افغانستان ایجاد شده است سراسری، مستحکم و قوی و پایدار خواهد بود. طالبان به سراسر کشور مسلط است و تقریبا با خلق و خوی اکثریت افغانستانی ها هم سازگار و ما باید از این فرصت و پتانسیل های این کشور بهره ببریم.

او پیشنهاد کرد با تشکیل " کنسرسیوم مشترک با بخش خصوصی " از توان موجود برای استفاده از پروژه ها و هم افزایی بین بخش خصوصی دو کشور استفاده کنیم.

رئیس اتاق مشترک ایران و افغانستان تصریح کرد: صندوق ضمانت صادرات باید در بحث مرادوات و تعاملات با افغانستان پای کار باشد. یکی از مسائل کنونی، موضوع اعتبارسنجی این صندوق است.

در ادامه «احمد رضا رضازاده»، دبیر اجرایی نظام صنفی کشاورزی خراسان رضوی تصریح کرد: یکی از راهکارها در شرایط بی آبی خصوصا جهت کشت محصولات آب بر، کشت فراسرزمینی است. در ۳۰ سال گذشته آنچه که در کشت فراسرزمینی اتفاق افتاده نتایج خوبی نداشته است. در کشورهای دیگر در اجرای چنین اقداماتی، منافع و سرمایه سرمایه گذار تضمین می شود، اما این امر در کشور ما مورد توجه قرار نمی گیرد.

همچنین «احمد سلحشور»، رئیس کمیسیون کشاورزی، امور دام و طیور و صنایع وابسته اتاق بازرگانی خراسان رضوی در جمع بندی این جلسه اظهار کرد: مبحث کشت فراسرزمینی از زمانی مطرح شد که در کشور دچار خشکسالی های



متعدد شدیم. مصوبه کشت فراسرزمینی توسط هیئت وزیران تصویب شده و به نظر می‌رسد باید قوانین کشت فراسرزمینی را از کشورهای دیگر وام بگیریم.

او تصریح کرد کشور عربستان که به عنوان صادر کننده بزرگ گندم دنیا مطرح است، کشت گندم را در روسیه انجام می‌دهد و آن را محصول خودش می‌داند در حالیکه این فرهنگ هنوز برای ما جا نیفتاده است.

وی از دبیر خانه شورای گفت و گو در خواست کرد با انجام جلسات کارشناسی موضوع کشت فرا سرزمینی در سطح مدیران استان جمع بندی و تعیین تکلیف گردد.

وی اضافه کرد: در کشت فراسرزمینی، ایران باید محصول تولیدی در کشور دیگر را به عنوان محصول داخلی خود بپذیرد و سرمایه‌گذار را بیمه کند.

"وطن پرست" رییس کارگروه اشتغال استانداری خراسان رضوی نیز با اشاره به اینکه در تجارت باید به اصطلاح طوری بازی کنیم که طرف مقابل هم منفعت ببرد نه اینکه صرفاً فقط به تجارت یک طرفه و موازنه تجاری یک طرفه بسنده کنیم گفت: ما مشکلاتی از جمله اختلافات مذهبی و بحث مهاجرین با افغانستان داریم و برای رسیدن به یک تفاهم پایدار در کوتاه مدت بیشتر باید تلاش کنیم. وی افزود: ما باید به یک همکاری اقتصادی برسیم بدون همکاری اقتصادی این رادیکالیسم موجود مرتب تشدید میشود. وطن پرست پیشنهاد کرد: در جلسات تخصصی تر با دستگاههای مربوطه و وزارت امور خارجه موضوعات به صورت جزئی تر بررسی شود. وی تشکیل انجمن ها و کنسرسیوم ها را یک کار نمایشی خواند و بر لزوم پرداختن به همه جنبه های مورد بحث توسط نهادهای مربوطه تاکید کرد.

### گزارش کار و پیشنهادات

**دستور کار: جمع بندی نهایی راهکارهای ارائه شده پیرامون الزامات کشت فراسرزمینی در کشور افغانستان برای ارائه در جلسه اصلی شورای گفت و گو به ریاست استاندار محترم**

پیرو چهل و هشتمین و پنجاه و ششمین جلسات دبیرخانه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی در سال ۱۴۰۲ پیرامون کشت فراسرزمینی در کشور افغانستان حسب آیین نامه کشت فراسرزمینی تکالیفی برای سازمان جهاد کشاورزی خراسان رضوی و وزارت خارجه در نظر گرفته شد و مقرر گردید اداره کل جهاد کشاورزی استان با توجه به اینکه متولی اصلی در زمینه کشت فراسرزمینی می باشد با همکاری سایر نهادها و ادارات کل استانی سازو کار مشخصی که قابلیت اجرایی در خصوص استفاده از ظرفیت و فرصت های توسعه بخش کشاورزی در افغانستان داشته باشد با در نظر گرفتن کلیه موارد برای طرح در جلسات دبیرخانه شورای گفت و گو اعلام نمایند. سازمان جهاد کشاورزی طی نامه شماره ۱۱/۱۸۲۲۴۵ مورخ ۱۴۰۲/۱۲/۲۳ بیان نمود:

۱- بر اساس ماده ۲ آیین نامه کشت فرا سرزمینی مصوب ۱۳۹۵ هیات دولت، ضمن تکلیف به وزارت جهاد کشاورزی به همکاری با وزارت خانه های امور خارجه، امور اقتصاد و دارایی و سایر دستگاه های ذی ربط وظایف جهاد کشاورزی در سه بند و تبصره تعریف گردیده است:

الف: انجام پشتیبانی، آرایه اطلاعات و مشاوره های لازم به متقاضی



ب: تعهد خرید محصولات یا تولیدات قراردادی در شرایط رقابتی در مورد محصولات مورد نیاز با تعیین اولویت و مقادیر  
ج: تعیین ضوابط صلاحیت حرفه ای متقاضیان.

۲- علی رغم تاکید وزارت جهاد کشاورزی طی نامه ۲۸۱۰۳-۹۹/۱۱/۱۹ مشاور محترم وزیر و مجری طرح کشت فراسرزمینی مبنی بر اولویت محصولات ذرت، دانه های روغنی، سویا و جو با ظرفیت تولید حداقل ۵۰ هزارتن در سال در کشت فراسرزمینی، خراسان رضوی با توجه به ظرفیت، شرایط و سوابق موجود کشت فراسرزمینی، چغندر قند در کشور افغانستان را جزو اولویت های این نوع کشت قرار داده است .

۳- از سال ۹۵ جلسات و مکاتبات متعددی برای ادامه کشت چغندر قند در کشور همسایه انجام گرفته است و در این مدت به متقاضیان بخش خصوصی (کارخانه های قند)اطلاعات و مشاوره های لازم توسط همکاران ارائه شده ولی به دلایل مختلف از ادامه کار منصرف شده اند. از دلایل مهمی که می توان به آن اشاره کرد وضعیت امنیت افغانستان، مشکلات ناشی از قرنطینه، بالا بودن تعرفه گمرکی کالای وارداتی(۲۰درصد)می باشد.

۴- با توجه به لزوم و نیاز استان به پیگیری کشت فراسرزمینی چغندر قند، بر اساس بند الف ماده ۳ آیین نامه مذکور(به عنوان یک اقدام پایه ) تبادل تفاهمنامه های دو جانبه با کشور های هدف از وظایف وزارت امور خارجه بوده که در راستای این امر، این سازمان سازو کارهای اجرایی و تفاهمنامه های لازم با کشور افغانستان در خصوص کشت فراسرزمینی را از مدیر کل محترم دفتر امور بین الملل سازمان های تخصصی وزارت جهاد کشاورزی استعلام نموده است و مدیر کل مذکور موارد فوق را از مشاور محترم وزیر و مجری طرح کشت فراسرزمینی ارسال نموده اند که تاکنون پاسخی واصل نشده است.

۵- کارخانه قند شیروان و کارخانه قند تربت حیدریه و جوین به عنوان متقاضی دارای صلاحیت حرفه ای کشت چغندر قند در کشور افغانستان هستند که جلساتی با حضور متقاضیان ، کارشناسان مرتبط و افراد با تجربه کشت فراسرزمینی در ۱۲ و ۲۰ اسفند تشکیل و مشاوره های لازم ارائه گردیده است.

۶- شرکت کشت و صنعت جوین تا مرحله انعقاد قرارداد و تفاهمنامه با یکی از شرکت ها در افغانستان در خصوص مسایل مختلف از جمله تامین بذر محصولات مختلف پیش رفته است و کارشناسان کارخانه قند شیروان نیز بازدید از هرات داشته و مذاکراتی با مسوولین مربوطه داشته اند .

استانداری خراسان رضوی طی مکاتبه شماره ۳۸/۳۱/۳۸۳۷۶ مورخ ۱۴۰۳/۱۲/۲۲ به استناد سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی کشت فراسرزمینی را به عنوان یکی از مسائل اولویت دار اقتصاد کشور دانست و افزود مطابق ماده یک آیین نامه استفاده از منابع ، عوامل و ظرفیتهای و امکانات سایر کشورها برای تولید محصولات کشاورزی مورد نیاز کشور مورد تاکید قرار گرفته است و بر اساس بند (م و ن) تبصره ۸ قانون بودجه ۱۴۰۱ دولت مکلف است در واردات محصولات کشاورزی و دامی در شرایط مساوی اولویت خرید خود را از شرکت های ایرانی فعال در حوزه کشاورزی فراسرزمینی قرار دهد لذا بانک مرکزی منابع ارزی مورد نیاز را تامین نموده و وزارت خارجه شیوه نامه همکاری با فعالان کشت فراسرزمینی را تهیه و ابلاغ نمود.



نمایندگی وزارت امور خارجه در شمال شرق کشور نیز طی نامه شماره ۲۰۱۸۳۲۶ / ۹۹۵۰ مورخ ۱۴۰۳/۰۲/۰۳ اعلام نمود کشت فراسرزمینی نه تنها معضل کم آبی که علت اصلی توجه به این نوع کشت است را مرتفع نمی کند، بلکه بر کاهش میزان آب ورودی از افغانستان به ایران تاثیر منفی می گذارد.

در افغانستان با وجود عدم ثبات سیاسی و امنیتی، هزینه های بالا به ویژه در انرژی و حمل و نقل، نیاز داخلی افغانستان، خشکسالی و کمبود منابع آبی در غرب افغانستان، عدم وجود قوانین یا در صورت وجود؛ عدم ثبات در قوانین سرمایه گذاری مالکیت و عدم ثبات در قیمت ارز دست کم غرب افغانستان اولویتی قابل توجه برای کشت سرزمینی نیست. با این حال بعد از تدوین سازوکارهای اجرائی و ارائه مشوق های لازم از سوی جهاد کشاورزی این موضوع مجددا در دستور کار نمایندگی هرات قرار گرفته و نقطه نظرات خود را منعکس خواهد نمود. در خصوص دیگر مناطق افغانستان به ویژه شمال و مرکز افغانستان با توجه به اینکه حوزه ماموریتی این نمایندگی نیست از اظهار نظر خودداری می شود ولی مسلما با شرایط غرب افغانستان در حوزه منابع آبی قابل قیاس نیست.

دبیرخانه مجددا در تاریخ ۱۴۰۳/۰۶/۲۰ طی نامه شماره ۱۴۰۳/۲۳۰۵/ص از کلیه دستگاه های اجرایی و بخش خصوصی در خصوص جمع آوری و بروزرسانی اطلاعات در خصوص کشت فراسرزمینی استعلام نظر گرفت و در نهایت بعد از طرح مجدد در دبیرخانه شورا مقرر گردید:

#### تصمیمات دستور کار:

با توجه به اسناد بالادستی از جمله آیین نامه کشت فراسرزمینی که مصوبه دولت در سال ۱۳۹۵ می باشد و خشکسالی های اخیر کلیه دستگاه های اجرایی بر ضرورت اجرای کشت فراسرزمینی تاکید دارند و لیکن حسب گزارش نمایندگی محترم وزارت خارجه ابهاماتی برای اجرا و مناطق مستعد و پوشش مناطق برای اعضاء به وجود آمده است که مقرر شد:

- مراتب به معاونت محترم سیاسی و امنیتی استانداری خراسان رضوی از طریق دبیرخانه شورا منعکس گردد و با اشاره به سوابق و مستندات مورد نظر درخواست شود در این خصوص جلسه ای برگزار و تعیین تکلیف و شفاف سازی گردد.